



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Whisky op de rotsen: 'Onder de loep'

Kuiken, F.

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2009). Whisky op de rotsen: 'Onder de loep'. *Les*, 27(160), 21.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Whisky op de rotsen

Ver weg geweest deze zomer? Veel buitenlands gesproken? Misschien als souvenir wel een fles *ouzo* uit Griekenland meegenomen, een Tunesische *djellaba* of een paar Spaanse *castagnetten*? Het zijn woorden die ooit door migranten zijn meegebracht en inmiddels in de Van Dale zijn opgenomen. Al zal de toeristenindustrie daar ook zeker toe hebben bijgedragen. En misschien bent u in uw vakantie-land zelfs wel in het Nederlands aangesproken. Want in het buitenland kennen ze inmiddels de Nederlanders: 'Kijken, kijken, niet kopen.'

Zodra mensen met een verschillende taalachtergrond met elkaar in contact komen, zullen ze er alles aan doen om elkaar te verstaan. Op die manier worden al snel woorden en uitdrukkingen van elkaar overgenomen. En als het contact intensiever wordt, kan dat leiden tot de ontwikkeling van geheel nieuwe talen, eerst in de vorm van een pidgin, en later als creooltaal. Het Papiaments, met invloeden van het Portugees, het Spaans en het Nederlands is daar een voorbeeld van.

Whisky op de rotsen

Zelf was ik dit jaar in Miami, waar zich een grote kolonie Cubanen heeft gevestigd, met als gevolg dat je op sommige plekken meer Spaans dan Engels hoort. En ook hier: heel veel voorbeelden van wederzijdse beïnvloeding. Zo hebben de Cubanen hun *rumba* meegenomen die zij dansen onder het genot van *een cuba libre*. Omgekeerd is het Spaans van de Cubanen in de loop der tijd doorspekt met Engels en hoorde ik naast mij in een bar een Cubaan een *whisky en las rocas* bestellen, een letterlijke vertaling van *whisky on the rocks*, maar wat voor andere Spaanstaligen net zo vreemd klinkt als wanneer we het in het Nederlands over een *whisky op de rotsen* hebben.

Andere voorbeelden van leenvertalingen zijn *Te llamo pa' atras* naar analogie van *I call you back* of *Con su permiso* naar aanleiding van het Engelse *Excuse me*. Er zijn ook gevallen waarin Engelse woorden eenvoudigweg 'verspaanst' worden, zoals Eng. *gang* > Sp. *ganga*, Eng. *parade* > Sp. *parada* of Eng. *to have lunch* > Sp. *luncheon*, zoals we overigens ook in het Nederlands met evenveel gemak het woord *lunchen* gebruiken. Bij andere woorden zien we hoe er een betekenisverschuiving plaatsvindt onder invloed van het Engels. Een *(credit)card* wordt in Miami aangeduid met een *carta*, terwijl de betekenis van het woord *carta* oorspronkelijk *brief* is. En moeilijk uit te spreken klanken of woorden worden zonder enige moeite aange-

past aan de klankwetten van het Spaans, zoals de geografische aanduiding Sp. *Sawesera* voor Eng. *South West*, de Eng. *forklift* die verkort wordt tot Sp. *forli*, of de Eng. *strawberry*, waar een letter bijkomt: Sp. *extraberry*, omdat in het Spaans een woord nooit met de combinatie van 's' plus medeklinker kan beginnen.

Codewisseling

En net als in andere taalgemeenschappen waarvan de leden twee talen in meer of mindere mate beheersen, komen we ook hier frequent voorbeelden van codewisseling tegen, zoals in *Esos shoes estan de los mas pretty*, waarin het Engelse *shoes* het Spaanse *zapatos* heeft vervangen en waarin Eng. *pretty* is gebruikt in plaats van Sp. *bonito*. Het is uiteraard een interessante vraag waarom hier in één zin de twee talen met elkaar worden afgewisseld en waarom dat juist bij die woorden gebeurt.



Ook in Nederland komen we al deze verschijnselen tegen in het Turks en Arabisch van Turkse en (Marokkaans-)Arabische Nederlanders. Turken en Marokkanen die al geruime tijd in Nederland wonen krijgen bij terugkeer naar het thuisland vaak te horen dat hun Turks of Arabisch anders klinkt dan dat wat er in het thuisland zelf wordt gesproken. In hoeverre het hier om verschijnselen gaat die tijdelijk dan wel structureel van aard zijn is nog de vraag. De ervaringen met de Cubanen in Miami doen evenwel vermoeden dat hier wel degelijke systematische, structurele veranderingen in het spel zijn.